

Методичні рекомендації щодо навчання предмета «Захист України» у 2022-2023 навчальному році

Організація освітнього процесу на уроках з предмета «Захист України» у закладах загальної середньої освіти у 2022-2023 навчальному році здійснюватиметься відповідно до Законів України «Про освіту» [6], «Про повну загальну середню освіту» [7], «Про військовий обов'язок і військову службу» [4], «Про національну безпеку України» [5], Стратегії воєнної безпеки України [23], Стратегії національно-патріотичного виховання [24], Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1], Положення про допризовну підготовку [18].

Напередодні нового 2022-2023 навчального року важливо звернути увагу на дотримання безпечних умов освітнього процесу як в умовах воєнного стану, так і в умовах пандемії, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Важливо дотримуватися простих, але важливих правил поведінки, навчання та перебування в закладах освіти в умовах пандемії, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Звертаємо увагу вчителів предмета «Захист України» на чинну Постанову Міністерства охорони здоров'я від 06.09.2021 № 10 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» [22].

В умовах воєнного стану особливістю освітнього процесу є ймовірність ситуацій, коли вмикається сигнал «Увага всім! Повітряна тривога». З огляду на реальну загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії, рекомендуємо вчителям неухильно дотримуватись порядку дій, у разі увімкнення сигналів тривоги, під час проведення уроків, що розроблені на основі рекомендацій Державної служби з надзвичайних ситуацій України.

Алгоритм «Як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога» можна завантажити за покликанням: <https://cutt.ly/hZ6xrCr>. Варто рекомендувати учням завантажити на мобільний телефон додаток «Повітряна тривога», оскільки не завжди можна почути сигнал з вулиці.

В умовах воєнного стану набуває особливостей психологічний супровід усіх учасників освітнього процесу. Варто бути уважними до змін у поведінці дитини. Учням 10-11 класів зараз дуже складно, адже вони уже розуміють, що відбувається, але ще не мають достатньо життєвого досвіду, щоб ефективно боротися зі своїми емоціями. Поради щодо психосоціальної підтримки, навчання, здоров'я та безпеки дітей, які підготував ЮНІСЕФ (дитячий фонд Організації об'єднаних націй), можна завантажити за покликанням: <https://cutt.ly/hXeOBCp>.

Під час організації освітнього процесу в дистанційному форматі (рекомендації зазначені в листі Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу») в умовах

запровадженого воєнного стану (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022) [9], рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» застосовувати дистанційну форму організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, яка є безпечною та оптимальною (моделі змішаного та дистанційного навчання у синхронному й асинхронному режимах); керуватися Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання» [14] та санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» [16].

На допомогу вчителям в організації дистанційного навчання з предмета «Захист України» рекомендуємо методичні рекомендації «Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності» [2], що розміщені на сайті комунального закладу Сумського ОШПО за покликанням: <https://cutt.ly/hXcc5Z7>.

Вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1], стан повномасштабної війни в Україні потребують прагматичних підходів щодо формування готовності старшокласників до військової служби в Збройних Силах України, Міністерстві внутрішніх справ, Національній гвардії України та інших військових формуваннях.

Армія потребує підготовленого резерву і саме заклади загальної середньої освіти забезпечують виконання цього завдання, адже на уроках предмета «Захист України» сто відсотків допризовної молоді отримують початковий військовий вишкіл.

Акцентуємо увагу вчителів предмета «Захист України» на проведенні загальнонаціональної хвилини мовчання для вшанування пам'яті, громадянської відваги й самовідданості, сили духу, стійкості та героїчного подвигу воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, мирних громадян, які загинули унаслідок збройної агресії проти України, згідно з Указом Президента України від 16.03.2022 №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» [25].

Навчальний предмет «Захист України», який сприяє досягненню мети загальної середньої освіти, введено до інваріантної складової базового плану Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1] (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти») [19].

У 2022-2023 навчальному році актуальними освітніми завданнями у реалізації змісту навчального предмета «Захист України» є:

- ознайомлення учнівської молоді з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини;

- усвідомлення учнівською молоддю свого обов'язку щодо захисту України у разі виникнення загрози незалежності та територіальній цілісності держави;

- набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їхні характерні особливості;

- засвоєння основ захисту України, цивільного захисту населення, домедичної допомоги, здійснення психологічної підготовки учнівської молоді до захисту України;

- підготовка учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу [13].

Вивчення предмета «Захист України» спрямоване на формування в учнівської молоді:

- життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій;

- системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину національно-патріотичного виховання [13].

Акцентуємо увагу, що у 2022-2023 році учні будуть вивчати предмет «Захист України» за оновленими навчальними програмами «Захист України. Рівень стандарту» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти та «Захист України. Профільний рівень» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 698 [15] (<https://cutt.ly/fXcE48u>).

Звертаємо увагу, що навчальні програми з предмету приведено у відповідність до чинного законодавства про освіту та Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» [19].

В оновленій навчальній програмі враховано основи діючого законодавства та Конституції України, зміни законодавства України щодо призову на строкову службу, територіальні реформи. Уточнено вимоги відносно нових завдань освіти для впровадження мети навчального предмета «Захист України» – формування в учнівської молоді життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій, а також системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину національно-патріотичного виховання. Навчальні програми узгоджено із сучасними процесами та змінами у Збройних Силах України, бойовим досвідом Операції Об'єднаних сил.

Навчальною програмою для 10 і 11 класів передбачено вивчення предмета «Захист України» за двома тематичними планами: для

юнаків – тематичний план № 1 і навчально-польові збори/заняття; дівчат – тематичний план № 2 і навчально-тренувальні заняття [13].

Суттєвою загальною рисою навчальних програм «Захист України. Рівень стандарту», «Захист України. Профільний рівень», що відповідає сучасним тенденціям в освіті, є надання вчителю значно більшої свободи в питаннях планування освітнього процесу та залежить від матеріально-технічної бази закладу загальної середньої освіти, професійної компетентності педагогів. Вибір форм, методів та засобів навчання, зокрема й підручників, розподіл кількості годин, що відводяться на вивчення розділів та окремих тем (це стосується як порядку вивчення тем, так розподілу часу на їх вивчення), учитель визначає самостійно.

Роз'яснюємо, що програма для проведення навчально-польових (тренувальних) зборів/занять не залежить від потижневого навантаження і розрахована на 18 навчальних годин. Оцінка за навчально-польові збори/заняття і навчально-тренувальні заняття виставляється окремо від семестрових та визначає підсумкову (річну) на рівні з семестровими. Проведення навчально-польових зборів/занять, навчально-тренувальних занять записуються на окремій сторінці журналу, підсумкова оцінка за навчально-польові збори/заняття виставляється перед річною оцінкою з предмета «Захист України» за другий рік навчання [13].

Удосконалену навчальну програму з предмета «Захист України» структуровано за очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності та змістом навчального матеріалу, необхідного для їх отримання. Програму представлено у вигляді таблиці, що складається з двох частин. У кожному розділі програми у лівій колонці таблиці розміщено очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, які підлягають контролю й оцінюванню. У правій колонці таблиці, симетрично до очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, зазначено відповідний навчальний матеріал, який підлягає вивченню.

Звертаємо увагу, що з текстами навчальних програм можна ознайомитися на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за покликанням: <https://cutt.ly/0XcFqbD>.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителями у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя [11].

Рекомендуємо під час календарно-тематичного планування у навчальних програмах і календарно-тематичних планах виділити ключові теми, на яких ґрунтується подальше опрацювання програмового матеріалу. Це дозволить без порушення системи програмових вимог ущільнювати, оптимізувати вивчення предмета, концентрувати увагу на відпрацюванні позицій, що мають забезпечити якісну самостійну роботу учнів в умовах дистанційного навчання.

За програмами укладено підручники, електронні версії [3] яких можна завантажити за покликанням: <https://cutt.ly/PZDIkhM>.

Перелік підручників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі з предмета «Захист України», «Захист України. Основи медичних знань» у закладах загальної середньої освіти з навчанням українською мовою [17], наведено на сайті Міністерства освіти і науки України за покликанням: <https://cutt.ly/PZDIkhM>

Радимо, під час навчання предмета «Захист України», окрім загальних підходів та принципів (науковості, доступності, достовірності, наочності та ін.), урахувати те, що молода людина 16-17 років (допризовного віку) отримує перше системне враження про Збройні сили України (інші збройні формування) і в цілому про сучасні задачі Національної безпеки та оборони нашої держави. Тому, пропонуємо вчителям акцентувати увагу учнів саме на можливості застосувати набуті знання та навички на уроках предмета «Захист України» для забезпечення власної безпеки, захисту свого життя і здоров'я.

У 2022-2023 навчальному році учителям доцільно звернути увагу на питання міжнародного військового співробітництва, що посідає ключове місце в діяльності Міністерства оборони України. Рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» при вивченні розділу «Основи національної безпеки» використовувати інформацію, розміщену на офіційних веб сайтах:

- Міністерства оборони України <https://www.mil.gov.ua/>;
- Армія Inform: <https://cutt.ly/VZDmRB>;
- Міністерства закордонних справ України <https://cutt.ly/KZDm9tB>.

Нагадуємо учителям предмета «Захист України», що, готуючись до уроків з тем «Нормативно-правова база з військових питань. Військова присяга та військова символіка України», «Історія розвитку українського війська», необхідно звернути увагу на нормативні документи: закони України про відродження, засади діяльності, структуру, вимоги законодавства до військової служби. Рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» в роботі користуватися нормативно-правовою базою з військових питань, розміщену на офіційному веб сайті Міністерства оборони України за покликанням: <https://cutt.ly/vZDWMAAd>.

Звертаємо увагу, що вивчення змісту навчального матеріалу уроків із розділу «Збройні Сили України на захисті Вітчизни» може проводитись у формі бесіди з використанням різних інтерактивних прийомів, таких як «мозковий штурм» тощо. Тематичні питання уроків дозволяють наповнити їх зміст великою кількістю фактичного матеріалу війни Росії проти України із офіційних джерел інформації.

Під час підготовки до занять учителю варто:

- укласти власні тематичні презентації;
- добирати фрагменти документальних фільмів;
- використовувати інформацію щодо військової освіти яка є складовою частиною державної системи освіти зі спеціалізованих періодичних видань;

– розподіляти час на заняттях раціонально, ущільнюючи його до рівня засвоєння учнями класу.

Для стимулювання пізнавальної активності учнів, їхньої дієвої самостійної діяльності під час уроків тематичного плану № 1, бажано використовувати роботу в групах, схожих до військових формувань, підрозділів (двійки, трійки, відділення); тематичного плану № 2 – розширювати діапазон організаційних форм, методів навчання, способів навчальної взаємодії, які максимально наближають освітній процес до реального життя. Для забезпечення практичної спрямованості навчання рекомендуємо застосувати:

– завдання, що створюють передумови для співпраці, активної участі учнів у процесі навчання;

– завдання, що спонукають до діалогу, висловлюванню власних думок, міркувань, позицій, способів розв’язання проблеми;

– завдання творчого характеру, при розв’язанні яких учні виявляють ініціативу, самостійність, мають право вибору та власної аргументації;

– завдання, що спонукають до обміну думками, враженнями, включають спеціально сконструйовані ситуації вибору та моделюванню життєвих ситуацій.

Національно-патріотичне виховання – один із головних векторів діяльності всього українського суспільства [8].

В умовах війни військово-патріотичне виховання дітей та молоді, а саме цілеспрямоване систематичне формування почуття патріотизму, духовної та психологічної готовності до виконання громадянського та конституційного обов’язку щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності є провідним. Особливо актуальною сьогодні є підготовка учнівської молоді до захисту життя та здоров’я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях воєнного часу, до служби в Збройних Силах України, інших військових формуваннях, виконання військового обов’язку.

Стратегічні підходи до національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти визначено Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/219 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» [24], Постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» [21].

Державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на період до 2025 року затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» [20].

Метою «Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання» є удосконалення та розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання шляхом

формування та утвердження української громадянської ідентичності. Одним із чотирьох пріоритетних завдань досягнення мети є: військово-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на формування у громадян готовності до захисту України, громадського сприяння безпеці та обороні України та підвищення престижу військової й спеціальної державної служби [20].

На виконання Стратегії національно-патріотичного виховання щодо гідного відзначення подвигу Захисників і Захисниць, Міністерство у справах ветеранів України ініціювало впровадження у закладах загальної середньої освіти загальнодержавного проєкту «Місце шани та вдячності» [12]. Метою проєкту є утвердження української громадянської ідентичності шляхом формування, збереження історичної пам'яті про події російсько-української війни та популяризації героїчного образу Захисників і Захисниць

Рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» долучитися до облаштування інформаційних стендів, присвячених випускникам закладу освіти, батькам або іншим членам родини осіб, що навчаються у закладі освіти, які брали або беруть участь у російсько-українській війні.

Акцентуємо увагу, що саме уроки з розділу «Збройні Сили України на захисті Вітчизни» мають великий потенціал для розвитку патріотичної особистості учнів, формування ціннісного ставлення до Збройних сил України, усвідомлення значення військової справи та формування готовності до захисту України. Радимо вчителям предмета «Захист України» використати інформацію за покликанням: <https://cutt.ly/OZOToQL>.

Нагадуємо, що в основу організації процесу навчання предмета «Захист України» покладено компетентнісний підхід, відповідно до якого результатом навчання предмета стануть сформовані в учнів ключові й предметні компетентності, які свідчать про готовність здобувачів закладів загальної середньої освіти, у разі необхідності, виконати свій конституційний обов'язок і стати на захист України.

В умовах воєнного стану військово-патріотичне виховання орієнтоване на формування в учнів готовності до захисту Української держави, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України є пріоритетним.

Приклади мужньої боротьби українського народу у війні, розв'язаній Російською Федерацією, та реального внеску його здобутків у світову культуру й цивілізацію, які будуть донесені до учнів на уроці предмета «Захист України», мають ґрунтуватися на правдивій та перевірній інформації. Гордість за свою країну і бажання захищати її в учнів стануть сильнішими, ніж грошові бонуси найманців в армії окупантів.

Звертаємо увагу вчителів предмета «Захист України» на необхідність посилення роботи щодо розвитку в учнів критичного та системного мислення, медіаграмотності. Бажано на уроках запровадити п'ятихвилинки, під час яких розглядати та навчати учнів самостійно перевіряти та спростовувати викривлену ворогами інформацію. Громадянська компетентність учнів, взаємодопомога, волонтерство, підтримання власного

емоційного стану є важливими складовими успіху в боротьбі з ворогом.

Звертаємо увагу, що обов'язковою формою одягу для вчителя та рекомендованою для учнів під час проведення занять з предмета «Захист України» (тематичний план № 1) є військова (форма військових формувань України без знаків розрізнення військовослужбовців Збройних Сил України або інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, особами, які не мають на це права).

Наголошуємо на необхідності обов'язкового проведення вчителями предмета «Захист України», перед початком занять, інструктажу, щодо дотримання учнями правил безпеки. Окрім того, акцентуємо увагу на суворому дотриманні правил безпеки під час проведення занять у кабінеті та на місцевості.

Звертаємо увагу щодо необхідності обов'язкового й неухильного дотримання вимог безпеки на всіх етапах проведення стрільб у стрілецькому тирі та на військовому стрільбищі:

- перед початком навчальних стрільб у стрілецькому тирі;
- під час проведення навчальних стрільб;
- після закінчення навчальних стрільб;
- у разі виникнення надзвичайних ситуацій [13].

Нагадуємо, що без дозволу вчителя предмета «Захист України» учні не повинні: заходити до приміщення тиру; брати до рук зброю; виносити боєприпаси та зброю з приміщення тиру; заряджати та розряджати зброю; проводити підготовку до стрільби (прицілюватися); проводити стрільбу.

Рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» для навчання учнів правил поведінки з вибухонебезпечними предметами, щоби вберегти їх від небезпеки, використовувати матеріали ЮНІСЕФ, який розробив цикл уроків, спільно з Державною службою надзвичайних ситуацій в Україні, Міністерством освіти і науки України, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та Національною поліцією України, за покликанням:

- урок із мінної безпеки (<https://cutt.ly/5XcGm7s>);
- всеукраїнський онлайн урок з мінної безпеки (<https://cutt.ly/wXcHqiL>);
- як говорити з дітьми про правила мінної безпеки? (<https://cutt.ly/WXcJo9G>);
- навчаємось мінної безпеки всією родиною (<https://cutt.ly/tXcJJkW>);
- міни (<https://cutt.ly/2XcJ45N>).

Варто інформувати учнів, що в Україні запрацював мобільний застосунок з мінної безпеки MineFree, який дозволяє повідомити про виявлення вибухонебезпечних або підозрілих предметів, переглянути мапу небезпечних територій та отримати сповіщення про наближення до небезпечного об'єкта. Оскільки, понад 30% території України зараз потенційно забруднені боєприпасами та вибуховими пристроями, Сумська область (понад 47%) є найбільш замінованим після російської окупації регіоном.

Рекомендуємо більше інформації щодо функціонала мобільного застосунку з мінної безпеки MineFree, дізнатися з сайту: www.minefree.info. Застосунок можна завантажити з App Store та Google Play.

Радимо для військово-патріотичного виховання учнів та підвищення рівня навчання предмета «Захист України» використовувати журнал «Оборонний вісник», який видається Центром військової політики та політики безпеки, рекомендований Міністерством освіти і науки України до використання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (лист Міністерства освіти і науки України від 21.05.2021 № 5/1240-21 «Щодо листа Центру воєнної політики та політики безпеки» [10]).

Використані та основоположні джерела

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти України, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти». URL: <https://cutt.ly/WZXY4m3>.

2. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації / за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 200 с. URL: <https://cutt.ly/hXcc5Z7>.

3. Електронні версії підручників навчального предмета «Захист України» : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/PZDIkhM>.

4. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» (Указ Президента України від 25.03.1992 № 2232/-XII) URL: <https://cutt.ly/GXcpd2n>.

5. Закон України «Про національну безпеку України» (Указ Президента України від 19.06.2003 № 964-IV). URL: <https://cutt.ly/BXcp4Wf>.

6. Закон України «Про освіту» (Указ Президента України від 05.09.2017 № 2145-VIII). URL: <https://cutt.ly/vXcaLgA>.

7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Указ Президента України від 16.01.2020 № 463-IX). URL: <https://cutt.ly/eXcsbNS>.

8. Лист Міністерства освіти і науки від 16.07.2021 № 1/9-362 «Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок» URL: <https://cutt.ly/9ZXnodr>.

9. Лист Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу» в умовах запровадженого воєнного стану (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022) URL: <https://cutt.ly/rZXnjks>.

10. Лист Міністерства освіти і науки України від 21.05.2021 № 37/2021 «Щодо листа Центру воєнної політики та політики безпеки».

11. Лист Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9-430 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році». URL: <https://cutt.ly/gZXv71x>.

12. Лист Міністерства у справах ветеранів України (Мінветеранів) від 12.08.2022 № 540/02/1000.1-22 щодо реалізації загальнодержавного проєкту «Місце шани та вдячності».

13. Навчальна програма «Захист України» рівень стандарту» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 698. URL: <https://cutt.ly/fXcE48u>.

14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання». URL: <https://cutt.ly/RZXbYQk>

15. Наказ Міністерства освіти і науки України наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 року № 698. URL: <https://cutt.ly/fXcE48u>.

16. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти». URL: <https://cutt.ly/zZXnBya>.

17. Перелік підручників для використання в освітньому процесі з предмета «Захист Україна» у закладах загальної середньої освіти з навчанням українською мовою : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/PZDIkhM>.

18. Положення про допризовну підготовку, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2020 № 1770 «Про затвердження положень про допризовну підготовку і про підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей» URL: <https://cutt.ly/qXcdR6O>.

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти». URL: <https://cutt.ly/WZXmmND>.

20. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». URL: <https://cutt.ly/RZXmAyF>.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки». URL: <https://cutt.ly/6ZXmBxq>.

22. Постанову Міністерства охорони здоров'я від 06.09.2021 № 10 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» URL: <https://cutt.ly/SXelJtf>.

23. Стратегія воєнної безпеки України, затверджено Указом Президента України від 25.03.2021 № 21/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України». URL: <https://cutt.ly/MXcfaQy>.

24. Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджено Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/HZXm8Ho>.

25. Указ Президента України від 16.03.2022 №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» URL: <https://cutt.ly/7XeR7xX>.

Методист з національно-патріотичної
роботи та «Захисту України»
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності та
професійного розвитку СОШПО

Н.М. Сукачова

(Підпис наявний в оригіналі)